СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 208. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 8-го ВЕРЕСНЯ 1950. No. 208. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 8, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ПЕРЕПРОШУЄ КОРПУС МАРИНАРІВ

Вашингтон, 6 вересня. — Президент Злучених Держав перепросив корпус маринарів за те, що назвав їх поліцією воєнної фльоти, яка має машину для пропаганди, подібну до Сталінської машини. Під натиском протестів Труман запросив коменданта корпусу маринарів, ген. Кліфтона Б. Кейтса до Білого Дому і передав йому особисті перепросини в формі листу. У листі заявив президент, що він щиро жалує нещасноого добору слів у листі до конґресмена МекДоноґа в справі корпусу маринарів з 29 серпня.

Копію листа, переданого Кейстові, вислано з Білого Дому до Клеея Ніксона, коменданта Ліґи Корпусу Маринарів для прочитання на загальних зборах, які тепер відбуваються. Ніксон перечитав лист і заявив, що він і його штаб вважає цю справу за покінчену, одначе він буде дальше домагатися від Конґресу, щоб корпус маринарів дістав право втримувати свого представника в спільнім генеральнім штабі збройних сил. Противники Трумана вважають, що перепросини є ще більшою помилкою Трумана ніж був його перший обидливий лист.

СЕКРЕТАР СТЕЙТУ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ОШУСТВО В КОРЕЇ

Секретар Ачесон оприлюднив з незвичайним завзяттям своє негодування на тактику й ошуство північно - корейських комуністів. Він закинув їм уживання безборонних цивільних осіб і мирних сіл для закриття своїх нападів. Це негодування було викликане зажаленнями північних корейців до Обєднаних Націй, наче б збройні сили О. Н. бомбардували безборонних цивільних людей. З тому секретаря можна було пізнати його рішучість не дарувати таких напастей. Ачесон каже, що обжалування комуністів це ніщо інше як їх звичайна тактика для відвернення уваги від їхніх світових злочинів. Ачесон ствердив ще раз, що повітряні операції звернені виключно на військові предмети наїзника. При цих військових предметах комуністи затруднюють цивільних людей і коли оборонці мусять нищити такі обєкти, комуністи кричать, що це напади на цивільних.

СЕНАТОРИ ЗА ІНТЕРНУВАННЯ КОМУНІСТІВ

Шість демократичних сенаторів зажадали в дискусії над законопроєктом для контролі підривних елементів, щоб прийняти внесок сен. МекКаррана, який доручує на випадок необхідности виарештувати большевиків і посадити їх до концентраційних таборів. До підривних елементів зараховується можливих шпигів, саботажників, комуністів, їх поплентачів. Арешт доручений на випадок наїзду ворога, війни, большевицького бунту або всякої іншої біди, як тільки Конґрес і президент будуть вважати їх за необхідність. Арештування було б переведене під доглядом Федерального Бюра Інвестигацій, яке має уже списки підривних осіб.

СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ ПРИЧИНОЮ ЗАМКНЕННЯ ФАБРИКИ

Сиракюс, Н. И. — Не зважаючи на заборону юнії електричних робітників, щоб її члени не виходили на страйк, частина членів відділу 320 Дженерал Електрик вийшла на [illegible] поставили свою пікету в робітнях електроніків. Інші члени хотіли послухати наказу юнії і вони пробували переломити пікету. Вони в'їхали автами на подвіря однієї фабрики. При вїзді поранили автами чотирьох пікетчиків, між ними голову відділу, Джана Брейді і двох шерифів. Один інженер, який вїздив автом, обвинувачує пікетчиків, що они побили шиби в його авті. Серед страйку треба було відставити з роботи половину нестрайкуючих робітників тому, що не було матеріялів. Після потовчення пікетчиків управа закрила фабрику на неозначений час.

ТАНК АМЕРИКАНСЬКОЇ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ скерував свою гармату у визначеному спостерігачем у вежі напрямку. В його безпосередньому віддаленні, в густих лісах східного корейського фронту, комуністичний ворог збирається до нового наступу, не зважаючи на свої величезні втрати.

Совєти погрожують „серіозними наслідками" за збитого літака

АМЕРИКА ВІДКИНУЛА СОВЄТСЬКУ НОТУ З ПРОТЕСТОМ ПРОТИ „НЕСПРОВОКОВАНОГО" НАПАДУ НА СОВЄТСЬКИЙ ЛІТАК В КОРЕЇ

Лейк Соксес, 7. вересня. — Совєтський Союз виступив вчора з протестом, що совєтський бомбардувальник, збитий в понеділок над Жовтим морем, впав жертвою „неспровокованого нападу з боку одинадцяти американських боєвих літаків." В протестаційній ноті, переданій американському амбасадорові в Москві, адміралові Аленові Кіркові — яку він негайно відмовився прийняти — совєтський уряд домагається від Злучених Держав „повного відшкодування" за літака та втрачене життя трьох членів совєтської залоги, і погрожує Злученим Державам, що подібні випадки можуть мати — „серіозні наслідки". Совєтську ноту втягнено вчора до протоколу Ради Безпеки О. Н. В цій ноті подається таку совєтську версію випадку: бомбардувальник мав відбувати „вишкільний рутиновий лет" зі своєї бази в Порт Артур та був на просторі „обмежень" цеї совєтської мороської бази, у віддаленні 105 миль на півден.-захід, як його зістрілили американські літаки. Совєти запевняють, що збитий бомбардувальник не мав устаткування для бомб або торпед. В американському повідомленні до О. Н. стверджено, що літак був збитий після того, як він „на ворожий лад" перелетів понад перші кораблі американської воєнної валки та відкрив вогонь на американські патрульні літаки. Америка вважає цю справу проблемою Об'єднаних Націй, бо й американські сили в Кореї перебувають під прапором О. Н., і на тій підставі амбасадор Кірк негайно відмовився прийняти совєтську ноту, вважаючи, що вона звернена на неправильну адресу. Державний департамент піддержав свого амбасадора, пересилаючи ноту до Об'єднаних Націй. Америка зі свого боку досі тільки ствердила і повідомила про сам факт, не вимагаючи слідства ані не даючи жадних коментарів. — Проте, американський представник в О. Н., Ворен Р. Остин, заявив, що Злучені Держави „в свій час" вимагатимуть розгляду цеї справи Радою Безпеки. Совєтська нота видержана в гострому тоні, що його ще загострив Я. Малік, совєтський представник в О. Н., коментуючи, що „совєтський уряд вважає уряд Злучених Держав Америки всеціло відповідальним за злочинну активність військових сил Злучених Держав Америки, що провинилися в цьому грубому порушенні загально визнаного стандарту міжнародного права". Совєтську ноту, залишену в державному департаменті, завернено без будь-яких коментарів і навіть без супровідного листа. Але відомо, що в державному департаменті йде інтензивна підготовка дальшої акції в цій справі, очевидно, в рямках Об'єднаних Націй. Американський представник в О. Н., Остин, виїхав вчора в цій справі до Вашинґтону.

СОВЄТСЬКИЙ СПРОТИВ ПРОТИ ЗАСУДУ АҐРЕСОРА

Лейк Соксес, 7. вересня. — Совєтський Союз використав вчора в Раді Безпеки вже 44-ий раз з черги своє великодержавне право спротиву (вета), цим разом проти американської резолюції, зверненої на засуд комуністичного аґресора в Кореї. Американська резолюція рівночасно зверталася до всіх членів О. Н., щоби вони припинили будь-яку допомогу аґресорові і тим самим допомогли льокалізувати корейську війну. Від часу внесення цеї резолюції вже пройшло 37 днів, бо совєтський представник, який протягом минулого місяця був предсідником Ради, використав це своє становище, щоби не допустити до голосування. Під час вчорашнього голосування, дев'ять членів Ради заявилися в користь резолюції, югославський представник здержався від голосування, а совєтський сказав своє чергове „нєт".

На цьому самому засіданні Рада відкинула більшістю вісімох голосів, проти одного тільки совєтського, совєтську резолюцію, що домагалася відкликання з Кореї всіх чужинецьких військ.

ПОСИЛАЮТЬ КОМІСІЮ НА СВІДОЦТВО ПРО КОМУНІСТІВ У ГАВАЯХ

Вашинґтон. — Комісія неамериканських діянь рішила вислати підкомісію до Гаваїв на переслухання свідків про комуністичні затії. Ці свідки давніше відмовилися складати свідоцтва, а тепер змінили свою думку і будуть говорити. Усіх свідків, що не хотіли свідчити в квітні, було 39. Їх ждала кара за непослух Конґресові. Комісія виїде 12 вересня. Імен свідків, які тепер хочуть складати свідоцтво, не подано до прилюдного відома.

ПРИПИНЕНО ПОХІД ЧЕРВОНИХ НА СХІДНОМУ ФРОНТІ

АЛІЯНТИ ВІДБИЛИ ЙОНҐЧОН — ЧЕРВОНІ КИДАЮТЬ ДО БОРОТЬБИ НОВІ РЕЗЕРВИ.

Токіо, 7. вересня. — Після затяжних боїв здовж північно-східної лінії фронту між загроженим комунікаційним вузлом Тайґу і здобутим два дні тому червоним протом Поганґ, американські і південно-корейські оборонці припинили похід червоних, відбили від них знову комунікаційний вузол Йонґчон та продовжують здобувати втрачений в попередніх боях терен. В деяких місцях ворогові ще пощастило посунутись дещо вперед, але ці успіхи були вже відносно малого значення. Тільки в районі міста Табу, де фронтова лінія заломлюється на південь і проходить по ріці Нактонґ, ворог мав більший успіх, підступивши на около вісім миль від Тайґу, — тимчасової південно-корейської столиці. Рівночасно з цею новою поступовою стабілізацією північно-східного фронту, з південної ділянки наспіло повідомлення, що червоні там почали новий наступ, кидаючи до бою нові резерви. На східній ділянці фронту помітні оборонні успіхи мають південно-корейські війська. Відбивши від ворога місто Йонґчон, вони продовжують посуватися в східному напрямі. В боях вчора і сьогодні найбільш активну участь взяла авіяція, ґоловно на східному фронті, де знищено около 40 ворожих танків. Це в теперішній війні найбільший успіх. Бомбардувальники і боєві літаки всіх типів відбули загально 625 місій, з того більше ніж половину на фронт. Ясна погода сприяла цій акції. Речник головної квартири заявив, що захитаний переважаючим ворогом східний фронт здобув знову рівновагу, а вибиті в ньому прогалини закрито перекиненими туди на швидку руку підкріпленнями. Стверджується, що у висліді останнього ворожого наступу, окупленого ним великими жертвами в людях і матеріялі, тереновий успіх червоних в найдальшому їхньому клині виносив около 18 миль. Розвідка повідомила, що ворог підводить на фронти дві нові панцерні бриґади, що розпоряджають 84 танками. Впродовж останніх 24 годин, червоні мали втратити на фронті 2,305 вбитими. Сьогодні вранці ворог на південному фронті відкрив сильний артилерійський вогонь, що, звичайно, попереджує наступ. Він справді почався в год. 6-тій рано. Оборонці були на нього приготовані.

(Мапа на сторінці 4-тій)

ЧЕРВОНІ РОБЛЯТЬ ПІДГОТОВКУ ДО РІШАЛЬНОЇ БИТВИ

В Кореї, 7. вересня. — Американська розвідка стверджує, що комуністи, по всіх правдоподібностях, рішені звести „останній бій" і до цього роблять інтенсивну підготовку. Сюди зараховується головно підготовку ввести в дію на східному і південно-східному фронті два нові панцерні з'єднання, що зі своїми 84 танками мали б перерішити вислід битви. Передбачується можливість, що ці з'єднання є частинами двох панцерних дивізій, про які розвідка мала відомості вже раніше. Предметом окремого заінтересування розвідки є бажання ствердити рік продукції танків, бо щодо самого їх совєтського походження, про це нема жадних сумнівів.

ПІВДЕННІ КОРЕЙЦІ ЗРОБИЛИ НОВУ ВИСАДКУ НА ОСТРОВІ

Пусан, Корея, 7. вересня. — Речник південно - корейської фльоти сьогодні рано повідомив, що південно-корейським військам протягом останньої ночі пощастило успішно висадитись на стратегічних островах на західному і південно-західному побережжі Кореї. — Він заявив, що „ці вступні морські дії" треба вважати „початком могутньої акції, що матиме на меті зламати ворожу силу".

● Повну піддержку одобреної Об'єднаними Націями акції проти комуністичних аґресорів в Кореї прирекли британські професійні спілки на своєму конґресі.

● Про переслідування християнської церкви вже повідомляється теж з комуністичного Китаю.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ЗАГАЛЬНІ ВИДАТКИ

През. Труман підписав законопроєкт про загальні видатки на теперішній бюджетовий рік, які виносять 35 з половиною біліонів долярів. Серед видатків находиться допомога для Еспанії у висоті $62,500,000, яку президент поборював і твердив, що Еспанія може дістати позичку з міжнародного банку за звичайною запорукою. Підписуючи загальний закон про видатки, Труман повторив своє переконання, що приділ для Еспанії є для нього тільки дорученням дати поозичку, відповідно до обставин. Він дальше згадав за запоруку й умови сплачування позички для таких цілей, які будуть корисні для інтересів Злучених Держав. Покровитель позички для Еспанії, сен. Пат. МекКарран, висловив погляд, що президент помилково глядить на допомогу для Еспанії як на доручення дати позичку через міжнародній банк. Сенатор вважає, що гроші для Еспанії мають бути дані з фондів Економічної Адміністрації, на підставі Пляну Маршала.

ПОВНА ЛІСТА ВОЄННИХ ВТРАТ ВИКАЗУЄ 8,863 ЖЕРТВ

Урядовці департаменту оборони оприлюднили нову лісту воєнних втрат у корейській війні. Вона обіймає тиждень 25 серпня — 1 вересня і виказує 1,977 нових жертв. Разом з попередними лістами, нова ліста виказує, що загальна кількість американських жертв у війні виносить 8,863 осіб. У тому находиться — по день 1 вересня — 599 вбитих підчас боїв, 5,366 ранених і 2,898 пропавших. Про всі жертви вислано повідомлення до родин. Із ранених померло 83 пізніше. Із пропавших 126 дісталося в полон, як пізніше можна було довідатися, а деякі повернулися назад до американської армії. З поодиноких ділянок зброї втрати є такі: в армії: 465 убитих, 4,661 ранених, 2,714 пропавших; у маринарів: 97 убитих, 482 ранених, 10 пропавших; в повітряних силах: 28 убитих, девять ранених, 43 пропавших; у фльоті: девять убитих, 14 ранених, пять ранених, а один помер.

АЧЕСОН ВВАЖАЄ НАРАДИ ТРЬОХ ПОТУГ ЗА РІШАЛЬНІ

Вашинґтон, 6 вересня. — Секретар стейту Дін Ачесон заявив на пресовій конференції, що Злучені Держави мусять вирішити впродовж найближчих кількох тижнів більше питань ніж у минулому вирішували впродовж 50 років у мирних часах. Він говорив це у звязку з нарадами міністрів Злучених Держав, Англії й Франції, які почнуться в Ню Йорку в вівторок. Негайно після тих нарад — бо 15 вересня — почнеться нарада 12 міністрів країн з Атлантійського Пакту, а вже 19 вересня почнеться сесія Генеральної Асамблеї Обєднаних Націй. „Ледви чи є яка велика світова справа, якої ми не мусіли б обговорити" — сказав Ачесон, який буде очолювати американську делеґацію. Зпоміж важливих справ він згадав про повне озброєння Німеччини для її оборони перед російською аґресією.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖИДИ ДАЮТЬ БІЛІОН ДОЛЯРІВ ДЛЯ ІЗРАЇЛЯ

Єрусалим, 7. вересня. — П'ятьдесять американсько-жидівських бизнесменів і громадських лідерів закінчили тут сьогодні наглу господарську конференцію з ізраїльським урядом та представниками Жидівської Агенції для Палестини, у висліді якої прирекли, що жиди в Злучених Державах Америки зложать один біліон долярів на здійснення три-річної господарської програми для розбудови Ізраїля та на еміґраційні цілі. Подробиці цього мають бути опрацьовані на конвенції американських жидів, що має відбутися в найближчому часі. Приобіцяні фонди збиратиме Злучений Жидівський Апель і на них зложаться публичні збірки по Америці, приватні інвестиції та піддержка бондів, виданих ізраїльським урядом. Це буде черговий величезний вклад американських жидів в розбудову і закріплення здобутої при їх допомозі ізраїльської держави. Жиди складають один біліон, а українці на Національний Фонд досі аж... 30 тисяч долярів і дивуються та нарікають, що нема української держави...

ЗАГРОЗА НІМЕЦЬКИХ САМОСУДІВ НАД КОМУНІСТАМИ

Франкфурт, 7. вересня. — Аліянтські і місцеві власті в Західній Німеччині серіозно занепокоєні помітним зростом гніву загалу населення проти комуністичних п'ятиколонників, що проявляється в щораз частіших самосудах населення над комуністами. В Німеччині ще не забулися комуністичні безпорядки, на тлі яких міг вирости Гітлер. Тут теж ще цілком актуальні гасла „з большевиками по-большевицьку". В останніх часах вже трапилося багато зударів між комуністичними і правими групами і вже були випадки, що населення, на вістку про нові беззаконня большевиків або після розмов і дискусій про можливість большевицького нападу на Західну Німеччину, — влаштовує погроми проти місцевих п'ятиколонників. Аліянти і німецькі федеральні та краєві власті обмірковують заходи, щоби не допустити до беззаконня та кровопролиття.

ФРАНЦІЯ ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА ЗБІЛЬШЕННЯ ПРОДУКЦІЇ НІМЕЦЬКОЇ СТАЛІ

Париж, 7. вересня. — Французький міністер закордонних справ, Роберт Шуман, ствердив тут вчора, що справу озброєння Німеччини повинна вирішити найближча конференція міністрів закордонних справ трьох західних великодержав, висловлюючись відразу в користь евентуального збільшення продукції німецької сталі поза дотеперішні обмеження, якщо це мало б допомогти західно-европейській оборонній підготовці. Це було першим офіціяльним французьким „компромісом" щодо використання німецького потенціялу в оборонних ціллях, проти чого французькі власті досі рішучо виступали, побоюючись, що це знову могло б перетворити Німеччину у військову потугу. Проте, цю зміну французького становища передбачуване вже від деякого часу, як міжнародне положення щораз більше заставляє західних аліянтів рахуватися з Німеччиною та її потенціялом як важливими факторами для західної переваги.

В АМЕРИЦІ

● Записав у завіщанні дол. 100 на державу, з вдячности за те, що Америка дала йому спромогу користуватися громадянством і його правами. Автором завіщання є — Стенлі Закшевські з місцевости Риджвуд, під Ню Йорком.

● Лікар помер з вичерпання сил 10 мінут по смерті пацієнта. Д-р. Адолф Ростенберґ з Бронксу, Н. И., мав 74 роки, його пацієнт, швагер Фредерик Драйфус зімлів і помер у віці 72 років підчас обіду з лікарем і його сестрою.

● Секретареві внутрішніх відносин, Оскарові Чампманові, закидає нельояльність супроти Америки конґресмен Авдру Шепел. Він каже, що Чампман утримував сильні особисті зв'язки з „Російською совєтською справою".

● Відкликала свою поїздку до Бурми американська місія, що мала встановити можливості і потреби американської збройневої допомоги тій країні. Причиною відклику є побоювання, що місцеве населення поставиться ворожо до місії.

● Впало в пропасть з висоти 900 стіп вантажне авто, в якому їхало 13 осіб коло місцевости Педеквеста, у республіці Колюмбія, в Південній Америці. Всі подорожні згинули.

В СВІТІ

● Ремонт Кремля, 450-літньої московської твердині та осідку большевицького уряду, закінчено після трьох років безперервної праці.

● Курдські повстанці, що були збунтувалися і не хотіли скласти зброю, піддалися остаточно під напором швидкої акції іранських військ. Силу повстанців, в яких добачувалося можливість „нової Кореї" обраховується на около 2000.

● В Тайпеї, в столиці Формози, розстріляно сьогодні двох чоловіків і дві жінки, яким судово доказано шпигунство в користь большевиків.

● Британський секретар закордонних справ, Ернест Бевин, виїжджаючи до Ню Йорку на конференцію з американським і французьким міністрами закордонних справ, заявив, що він піддержуватиме прохання Німеччини щодо створення потрібної для внутрішньої безпеки поліційної сили, але виступатиме проти творення німецької армії.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$6.50	Six months	$6.50
На три місяці	$3.50	Three months	$3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$3.00	One year	$3.00
На пів року	$2.00	Six months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗІ СОВЄТАМИ, ЧИ БЕЗ НИХ?

Націстівський міністер пропаґанди Ґебельс, як його питали, заки націсти прийшли до влади, чому він так довго сидить в гнилім демократичнім парляменті, пояснив це так: Коли є такі дурні люди, що платять ще дієти за те, щоб їм в очі плювати, так чому не використати ще й такої нагоди для своєї цілі? Нагадалося це нам, як вичитали, що на чергову сесію Асамблеї Обєднаних Держав, яка почне наради в Ню Йорку дня 19 вересня, вибирається з Москви делеґація аж з 70 членів на чолі з самим А. Вишинським, міністром закордонних справ СССР.

Як знаємо, цілий місяць серпень радила Рада Безпеки Об'єднаних Держав під головуванням Якова Маліка, совєтського делеґата. Цей Малік не тільки саботував і не допускав до вирішування справ, що були на порядку нарад, але оклеветував раз-у-раз цілі та ідеали Злучених Держав в такий хамський спосіб, що американська преса назвала його прямо „свинею". Це тут небувале, щоб так висловлюватись. Та Малік це тільки слабий учень Вишинського, коли йдеться про провокативне поведення в таких міжнародних установах, як Об'єднані Нації. Тому можна надіятись, що Совєти будуть тепер в Асамблеї О.Д. далі продовжувати давню тактику, саботувати і наново обиджати Америку, приписуючи їй вину за війну в Кореї та інші нещастя, які вони самі спричинили. Теперішня тактика Совєтів на міжнароднім полі озлобила весь американський загал. Навіть ця преса, яка звичайно оминає різкі слова, вживала тим разом найгостріших висловів, які тільки можна було знайти в словнику, щоб виявити своє негодування з приводу хамської поведінки Маліка в Раді Безпеки.

Але найважніше те, що там, де учасниками нарад є совєтські делеґати, не можна нічого врадити. Совєтські делеґати мають наказ з Москви так поводитись, щоб на нарадах нічого путнього не врадили, а одночасно вживати ще міжнародну трибуну, якою є Об'єднані Держави, для ширення кремлівських брехонь. Коли ж тепер на сесію Асамблеї О.Д. вибирається совєтська делеґація аж з 70-членів, то можна собі легко уявити, як ті наради будуть виглядати. Це правда, що Москва вживає своїх делеґатів до Об'єднаних Держав ще для інших цілей, головно шпигунських. Тому саме їх так багато. Та це вже відоме американському урядові й за шпигунами будуть слідити, щоб не заподіяли шкоди. Але шкода з совєтського саботажу в самій Асамблеї О.Д. буде! Виявляється, що совєтські брехні, повторювані перед таким поважним збором людей, як у Раді Безпеки чи Асамблеї Об'єднаних Держав, своє діло роблять. Є народи, особливо в Азії, для яких ось така совєтська бундючність і совєтське хамство являються виявом великої сили. Вони пояснюють собі те так, що або це є правда, що совєтські делеґати говорять про Америку, або Америка така слаба, що мусить ці зневаги терпіти.

Мабуть усі ці речі заставили б. президента Гувера ставити справу так: з Совєтами, якщо вони кооперують у справі світового замирення, а без них, коли вони саботують. Сьогодні вже Совєти не тільки не допускають в Об'єднаних Державах до світового замирення, але цей мир постійно нарушують своїми аґресіями, з яких найновіша спричинила війну в Кореї. В таких обставинах для кремлівських злочинців не місце в Об'єднаних Націях, а тільки там, де повисли націстівські ґенґстери.

Переміни в настроях населення

„Атомові" пляни, складані управами великих міст, як середовищ збірного життя, насувають поважні думки. За першої й другої світової війни населення інтересувалося воєнними подіями настільки, наскільки йшлося про перемогу американської армії. Тепер інтерес населення звернений не тільки на вісті з фронту, але й на плянування особистого безпеченства.

Це пізнати між ін. з зайнтересування людей закупном чи винаймом якогось пристановища о віддалі від великого міста, все одно, на фармах, чи в околиці малих осель. Внаслідок того населення малих міст і фарм почуває себе тепер важливішим ніж давніше та починає відповідно реаґувати на різні запити.

На фармах нема зорганізованої поліції, готової на кожний заклик. Там нема теж і міських вигод, нема крамниць з усяким приладдям. Люди на фармах мусять почуватися більше самостійні і шукати приязни в сусідів. Приязнь потрібна теж для самооборони. Сусід дасть допомогу сусідові, як появиться якась потреба, або біда. Тому тепер, як міщухи почали шукати за кусником ґрунту на „контрах", тамошні жителі почали теж їм добре приглядатись, щоб знати, хто є цей новий кандидат на „селюха". І не дивота. В містах повно всякої нечесті. В містах теж і — комуністи. Якщо б так прийшов напад з повітря, то жителі в першу чергу мусять боятися напасти ворожих аґентів. Отже зовсім зрозуміло, коли фармер не радо глядить на міського „еміґранта" й допитується про його минуле.

Щодо сусідського відношення, то про замітну переміну в настрою населення сповіщають з міст на Західному побережжі, в першу чергу з Сан Франціско й Лос Анджелес. Тому, що Голівуд нагромадив безконечну кількість артистів, які були під впливом комуністів, маси народу насторожили свої очі й уха на поведінку таких сусідів. Повстав страх перед п'ятою колоною, очолюваною комуністами і під його впливом приходить до тіснішого співжиття не тільки білих з багатими, але й різнородних рас та етнічних груп. Досі такі прояви були тільки для парад: Коли улаштовувано походи, маніфестації або культурні виступи. Тепер це починає набирати реального значення. Люди здоровлять себе як давні знайомі, не відчувають якогось упередження, а про нехіть американців до азіятів тепер нема мови. Як японець чи китаєць ґіндус чи кореєць, филипінець чи мексиканець — все те стоїть на рівні з американцем, якщо вони тільки не йдуть за комуністичною вудкою. Таке збратання дається вже відчувати в політиці, а саме в передвиборчій аґітації. Зайшли великі зміни у відношенні до неґрів. На місце бокування приходить розмова на демократичний лад.

Подібні настрої починають проявлятися в інших різнонаціональних і расових середовищах. З часом, як воєнне положення почне виявлятися в різних недостачах, нема сумніву, що прийде до ще тіснішої приязні та сполуки умів і духа на засадах правдивого американізму. Чим швидше прийде до повної зміни настроїв, тим сильнішим буде ціле американське громадянство.

Ярослав Падох

Закон національної солідарности

Кому з нас не відома розумна й зворушлива народна приповідка: громада по нитці — бідному сорочка. Скільки разів в нашому приватному й громадському житті ця народна мудрість діяла не тільки, як поучення, але й як закон громадської солідарности, і скільки разів вона втирала вдовині і сиротинські сльози та скільки разів оживляла й зміцнювала союзи: родинний, громадський і національний. Бо як без діл благородних віра сама мертва, так само мертвою є та родина, громада й нація, якої члени не є сповнені духом солідарности й взаємодопомоги, якої члени не визнають морального закону, який каже одиниці радуватися й терпіти разом із цілою спільнотою, та разом із тим чинно збільшувати її радощі й зменшувати смутки.

І хоч який далекий від ідеалу є наш український нарід, він завжди пильно зберігав цей основний закон громадської спільноти. Про це говорять наукові дослідники світогляду й вдачі нашого народу, це віддзеркалилося в десятках стародавніх народних приповідок, нестертий слід цієї національної прикмети зберігся в чинному до наших днів стародавньому громадському звичайовому праві, якому підкорялися без спротиву всі учасники спільноти, серед якої воно діяло й яку воно об'єднувало в одно.

Автім чи тільки писані книги приповідки і звичайові норми є свідками цієї, одної з найкращих, наших національних прикмет. Всі ми були свідками й учасниками тієї чесноти, всі ми приносили в міру нашої спроможности жертви для неї, всі ми нерідко й користали з неї. Коли голод, вогонь, пошесті чи війна нищили наших братів, ми завжди спішили їм зі щирою допомогою, й нашими жертвами будували ще міцніший будинок нашої спільноти. Коли ворог нищив наше національне життя, ми відповідали на його зусилля зміцненням нашої жертвенности, спрямованої на оборону перед ворожими затіями, й, як виявляє історія, ми завжди перемагали. Бо національна солідарність це найсильніша зброя, побідна зброя передовсім поневолених націй.

Пригадаймо собі для прикладу нашу шкільну акцію під польською займанщиною. Денаціоналізовані сотню літ займанцями поляки, як тільки одержали з ласки щасливої долі власну державу, не тільки, що звернули всі свої сили для поневолення своїх сусідів, але поневоливши їх взялися їх насильно денаціоналізувати, здобувши українську територію вони бажали здобути також наше населення. Першим засобом до цього було шкільництво. Народні й вищі школи включно з університетом у Львові спольщено й зроблено їх знаряддям поневолення й денаціоналізації. В самообороні наш нарід створив власне шкільництво і найвищими жертвами удержував його цілі десятиліття.

Українські приватні школи перетривали польське насилля й польську державу, хоч з їх удержанням був зв'язаний національний податок, який був величезним тягарем для зубожілої суспільности. Але дух солідарности, закон взаємодопомоги діяв непомильно й для нього не було ніяких перешкод. В піддержуванні нашого шкільництва брали участь українці далеко поза межами Галичини, зокрема й наша заморська еміґрація. Бо закон національної солідарности не знає ні віддалі, ні кордонів.

Побіч щоденних потреб, в яких проявляється цей закон, час до часу трапляються потреби надзвичайні, потреби виїмкової ваги, загальнонаціонального значення. Тоді вся нація стає на пробу своїх сил, на пробу своєї вартости і своєї живучости. Вислід таких проб або скріпляє спільноту й її ще більше об'єднує, або зміцняє відосередні сили, які діють в кожній суспільности й її ослаблюють. Тому вислід таких проб важливий не тільки своїм безпосереднім ефектом.

(Докінчення на стор. 3-тій)

Б. Козловський

Ідеологічний крах большевизму

Як відомо, большевики вийшли з кадр російської соціялдемократії, яка ідеологічно базувалася на марксизмі. Відокремлюючись 1903 р. в самостійну партію, як теж приходячи 1917 р. до влади, вони виступили під прапором „наукового марксизму", рекламуючи себе як практичних виконавців його програми з погляду клясових інтересів пролетаріяту.

І справді, на світанку свого історичного дня большевики, здавалось, лишались вірними засадам Марксового вчення. Відмовившись від радикального будівництва соціялізму в одній країні до перемоги світової революції, в близькість якої вони вірили, большевики проголосили „диктатуру пролетаріяту" як підготовчий до соціялізму етап. Вони націоналізували приватні підприємства й поміщицькі землі, запровадили систему „продрозверстки", яка експропріювала продукти праці селян, залишаючи їм лише прожитковий мінімум, і встановили в усіх ділянках господарського й культурного життя сувору державну контролю. Разом з тим вони завзято взялися „викорінювати з свідомости мас рештки капіталістичного світогляду й буржуазної психології". Вихоплені з творів Маркса й Енґельса гасла атеїзму („релігія — опіюм для народу") і соціялістичного інтернаціоналу („пролетаріят не має батьківщини") входять в щоденний ужиток большевицької пропаґанди. Всі російські царі оголошуються „верхівкою експлуататорських кляс", „імперіялістами", „катами народу" і з п'єдесталів скидають пам'ятники не лише їх, а й Столипіна, Суворова, Кутузова й інших „царських посіпак". Фактично викреслюють із шкільних програм Пушкіна, трактуючи його як співця „клясових інтересів дворянства", обороняючи яких називають навіть і декабристів. Большевики ніби лишались принаймні послідовними.

Перші непорозуміння.

А проте юнацький роман большевизму з марксизмом був дуже недовгим. Вже самий факт появи на історичній сцені совєтської державної влади став першим непорозумінням між ними. Адже явним нонсенсом і з марксистського погляду була перемога „соціялістичної революції" і перебрання влади мізерною жменькою „революційного пролетаріяту" у велетенській, економічно й політично відсталій аґрарній країні з невижитими ще рештками феодалізму (це ще більше стосується і сучасного Китаю). Як можна було „науково" виправдати цей надприродний історичний стрибок від зародків капіталізму в соціялізм, минуючи конечну за Марксом стадію промислового капіталізму? Мимоволі повставало зрадливе питання: як же дати собі з цим раду? Хто тут бреше: чи Маркс, чи большевики, чи Маркс і большевики разом? І от, бачачи большевизм загнаним на слизьке, Ленін поспішає подати йому руку допомоги, пропагуючи теорію „лінії найменшого опору", „найслабкіших місць капіталістичного фронту", на які, мовляв, природно і наступає революційний соціялізм. Та ця, сказати б, стратегічна теорія лише ускладнила большевицькі розбіжності з догматичною теорією Маркса, за якою революція перемагає тільки тоді, коли нові економічні чинники вже породили в суспільстві нову соціяльну силу, що потребує для себе і нових соціяльно-політичних форм. Отже спід позолоченої марксистської фразеології оболонки в Леніновій теорії визирає її одинокий практичний вміст — бажання дати жовтневим узурпаторам авторитет не самої фізичної сили, а й історичного права.

Годі шукати у Маркса виправдання і гострому переходові від „воєнного комунізму" до НЕП'у, від „диктатури пролетаріяту" до культивування поруч з державним і дрібновласницького капіталістичного господарства. Щоправда, цей захід взагалі не мав під собою будь-якого ідейного ґрунту. Його видер від наляканої совєтської влади народний гнів, що наростав у розореному „продрозверсткою" селянстві, що клекотів у неприборканих визвольних змаганнях на Україні, що вибухнув навіть в гнізді большевизму — Кронштадті. Та цей посередньо визнаний самою совєтською владою факт якраз і доводить, що

(Продовження на стор. 3-тій)

М. Дмитренко.

МИХАЙЛИК

Оповідання з української визвольної боротьби наших днів.

11)

Михайлик ворухнув руками під коцом. Ці руки дуже боліли. Вони зробились мов два великі палаючі праники. Ними взагалі не можна було рухати. Вони набрякли, і шкіра на них зробилась червона і тоненька, ніби хотіла лопнути. Та враз дались знати й ноги. Михайликові здавалось, що ніг у нього так повно, що вони зовсім не вміщаються в його великі чоботища і намагаються їх розсадити. Ось одна навіть розпорола халяву і вилізла звідсіля, як з діжки перекисле тісто. Михайлика огорнув жах, що тепер буде? Він же не зайде такими ногами нікуди. Він хворий. Невже це вже все — смерть, невже дійсно тепер, як вони втікли спід куль і командир живе, і може вилікуватись, вони мали б умирати? Їм треба за всяку ціну вийти звідсіля! Михайлик не знає цієї околиці і не знає, як далеко ще до села. Та командир знає напевно. Рою нема чого шукати, даремне. Але в село якби прийшли, їх пригорнули б. Як найсолодша мрія ввижається Михайликові село. Ні, він, Михайлик, не загине і командирові не дасть загинути. Михайлик дивиться у бліде командирове обличчя. Вони обидва підуть, може, командир трохи встане. Лиш де це село? — мучить Михайлика нетерпелива думка. Він тісніше вкривається коцом і жде, коли командир збудиться, щоб попитати. До ночі ще багато часу, а скоріше не підуть. Михайликові знову ввижається село — хата, постіль, страва. Михайлик згадує, що він дуже голодний. У нього в хлібаку є груба крімка хліба; шкода, що командир свій загубив.

Михайлик уже хотів добиратись до хлібака, як у кущах щось зашелестіло. Михайлик принишк і поклав руку на „фінку". „Тільки одне йде", — думає Михайлик. Він уже хотів стріляти, як зовсім близько розсуваються корчі, і між галуззям показується, моргаючи одною бровою, добра морда Бровка. Бровко скавулить, кидається до Михайлика. Михайлик тулить його до себе і дозволяє досхочу лизати себе. От Бровко, а він і забув. Як ще є Бровко, то вже вони не загинуть. Бровко понюхав ще командира і, затихши, сів недалеко.

— Так, Бровку, маємо велику ґризоту, — сумно сказав Михайлик, і було йому від цього трошки легше. Але велику крімку хліба треба було ділити на троє; Бровко теж голодний.

Командир збудився, як сонце вже добре косилось сполудня. Він непритомно оглянувся і хотів сісти, та, застогнавши, лиш підніся на ліктях.

— Що з нами, Михайлику, де ми, скажи? — стогнав він, здивовано водячи очима.

Михайлик поспішно оповів йому про все, що було.

— Друже командир, ми можемо врятуватись, лиш треба до села. Ви знаєте, куди треба йти і як далеко?

— Коло 12 кілометрів дитино. Це не для нас з тобою. Ти, може, дістанешся — ти мусиш дістатися; я тобі виясню дорогу. Ти молодий, тебе шкода. Я, бачиш, не можу йти... Та ти не журися. Хай хоч один зайде, так краще, ніж обидвом загибати...

Михайлик задеревів. Він хотів щось заперечити, та командир перебив:

— Ти не бійся, так мусить бути, я не можу бути тобі колодою. Що твоя мама сказала б, що я тебе, малого, потягнув із собою в могилу? Я б пішов у заклад, що ти тоді втік від мами.

Михайлик почервонів.

— А бачиш. Я б тоді забрав тебе і мушу мамі віддати, що вона сказала б мені?

Михайлик не втерпів:

— Як я вас лишу друже командир, то що мама — похвалить, може?

Командир усміхнувся:

— Не бійся, я не загину. Може... знайде хто. Або, бачиш, — ти підеш і закличеш людей, і прийдеш по мене...

Михайлик перебив:

Ні, друже командир; я не дитина. Я добре знаю, що ви могли б вмерти до цього часу. Ні, друже командир! Я не можу, я вас не лишу, я... — він розплакався і дивився вірно, по-тваринному якось вірно в командирове обличчя.

Командир бачив, що Михайлик не відійде від нього. Йому, старому, твердому воякові, зробилось якось м'яко і ніжно; він нишком стер щось біля ока. І постановив іти, збираючи останки сил, щоб рятувати цю дитину.

— Підемо вечором, Михайлику, — сказав він врешті.

Михайлик зірвався врадуваний, не чуючи вже навіть нещасних рук, ніг. Бровко, побачивши радість хлопчика, теж забігав, радісно махаючи хвостом, що загальний настрій, принаймнє для Михайлика, ще піднесло.

Михайлик критично подивився на сонце. Ще час. Він накрив щільніше командира і сам краще обтулився куцим коцом, притягнув за шию Бровка, притулився, скулився, хвильку чув ще, як пашать ноги, руки, і заснув.

Коли, ввесь закостенілий, збудився, сонце вже заходило. Михайлик неспокійно дивився на командира. Командир лежав з широко відкритими, якимись дикими очима і півголосом щось незрозуміле шепотів, червоні, як грань, його щоки і вуха аж палали. Михайлик дивився на нього з жахом. Він і сам не міг устати. Він закусував з болю губи, щоб не кричати. Став зразу рачки, потім поволі поклав ліву, праву ногу, два рази сказав собі, що він партизан, що він мусить, що він вояк і має твердий, воякський обов'язок — і встав. В ногах пекло, коло шпильками, рвалось, в очах темнуло та починали літати якісь різнокольорові мушки, аж він був би впав, але вчепивсь за гилцю і таки стояв. Зробив крок, другий, третій — твердий, воякський. Хай знають, на злість цим проклятим ногам, що один, ще — і вже було трошки легше.

— Друже командир, — прошепотів Михайлик, легенько торкаючи руку хворого, — вечір надходить, підемо.

ПОСТАНОВИ

ГОЛОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ САНІТАРНО-ХАРИТАТИВНОЇ СЛУЖБИ З 14. ТРАВНЯ 1950.

I.

Головна Рада УСХС постановляє, що Українська Санітарно-Харитативна Служба, яка на еміґрації під протекторатом і опікою Апостольського Візитатора Української Католицької Церкви для українців у зах. Европі і Української Автокефальної Православної Церкви на чужині продовжує працю Українського Червоного Хреста з часу Української Самостійної Держави, має бути за всяку ціну збережена, щоб здійснювати свої статутові завдання і повернутись в найближчому майбутньому на Рідні Землі під назвою Українського Червоного Хреста.

II.

Головна Рада УСХС складає щиру подяку Високодостойним Ієрархам Української Католицької Церкви і Української Автокефальної Православної Церкви на еміґрації за протекторат, опіку та їхню моральну і матеріяльну поміч так безпосередню, як посередню через Всечесніше Духовенство, і просить також у майбутньому продовжувати свою добродійну діяльність. Головна Рада УСХС відзначує велике зрозуміння, жертвенність і співпрацю з Українською Санітарно-Харитативною Службою всього українського громадянства так зорганізованого, як і незорганізованого, у всіх країнах поселення української політичної еміґрації, зокрема: Української Національної Ради, Українського Конгресового Комітету в ЗДА, З'єдиненого Українсько-го Американського Допомогового Комітету, Союзу Українців у Великій Британії, Українського Комітету в Бельгії, Комітету Українців Канади, Українських Осередків у Тунезії, Осередків Спілки Української Молоді, Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині та Української Преси.

III.

Головна Рада УСХС стверджує, що умовини, в яких проживає українська політична еміґрація в Німеччині, є невимовно важкі; посилена переселенча акція привела до відпливу господарчого активу, а тих, що залишилися, діткнуло дошкульно безробіття. Важке матеріяльне положення української еміґрації сильно погіршилося. Число осіб, що потребують допомоги, зросло, а можливості добувати допомогові фонди серед українських еміґрантів змаліли до мінімум. Українська Санітарно-Харитативна Служба станула в харитативній ділянці перед новими важкими завданнями.

Тому Головна Рада УСХС звертається з гарячим проханням до центральних установ і громадських організацій за кордонами Німеччини — в Европі і за океаном — допомогти Українській Санітарно-Харитативній Службі мобілізувати моральні і матеріяльні засоби для облегчення долі хворих, інвалідів, вдів із сиротами, старших віком і інших, що потребують допомоги, та спріяти поширенні мережі діяльности УСХС там, де тільки поселилися українці.

Головна Рада УСХС звертається з закликом до цих українців, що у свій час користали з допомоги УСХС, а під цю пору працюють поза границями Німеччини, щоби в міру спроможности сплачували затягнений довг та в цей спосіб подали помічну руку свому обездоленому братові.

IV.

Беручи за основу самодопомогу політичної еміґрації в Німеччині, Гоговна Рада УСХС закликає всіх громадян, а в першу чергу тих, що примушені залишитися в Німеччині, масово вступати в члени УСХС та в цей спосіб мобілізувати дрібні, але масові, фонди для посилення допомогової діяльности УСХС.

Головна Рада УСХС звертається з проханням до українських таборових Рад і Управ, громадських організацій і установ прийти Станицям УСХС з чинною допомогою в організуванні масового членства, а на Станиці накладає обов'язок посилити організаційну роботу.

V.

З уваги на великі завдання, які стоять перед УСХС у зв'язку із залишенням на терені Німеччини дуже поважної кількости осіб, Головна Рада УСХС звертається з апелем до всіх установ української еміґрації, передусім до ЦПУЕ, ЗУАДК-у, Фонду Допомоги Українців Канади, Католицької Акції, Союзу Українських Военних Інвалідів скоординувати всю допомогову акцію в одній установі т. є в Українській Санітарно-Харитативній Службі.

Головна Рада УСХС звертається з проханням до ЦПУЕ видати доручення таборовим Управам і Радам, щоби при ліквідації таборів залишки одягів, харчів і ліків передавали Станицям на допомогові цілі.

VI.

Головна Рада УСХС стверджує, що Головна Управа УСХС приймає тільки ті пожертви на допомогові цілі і за них відповідає, розподіл яких контролює.

Президія Головної Ради УСХС

Закон національної солідарности

(Докінчення зі сторони 2-ої)

Перед одною з чергових проб стоїть одна невелика вітка великої української спільноти — українська громада в Злучених Державах. Їй дано змогу доконати діла, яке історія може записати посеред найбільших прикладів нашого національного солідаризму і нашого політичного розуму. Говоримо про відому усім **переселенчу акцію.** Із тексту нового іміґраційного закону, із преси, із закликів ЗУАДК та інших наших установ знаємо, що ще може місяць, може півтора потріває ця нагода. А потім вона проминe невідхильно назавжди. Існує змога спровадити ще чималу громаду наших земляків із західної Европи й то незвичайно марним коштом і заходом. Вистачить тільки підписати невеличкий запитник ЗУАДК чи католицького іміґраційного комітету, щоб доконати великого діла братолюбія і політичної ваги. В цей спосіб не тільки можна допомогти одній українській родині вирватися з краю нужди й безнастанного страху у край добробуту та повної, нефальшованої й непідмальованої свободи, але також зміцнити визвольний український табор і то в краю, де його тепер найбільше потрібно й де він має найбільшу змогу здобути приятелів для нашого визвольного діла й то приятелів, які мабуть вже небаром вирішуватимуть долю світу та всіх, і панівних і поневолених сьогодні, націй. Незалежно від менших непорозумінь чи непорозумінь, таких звичайних в кожній більшій родині, кожний і старий і новий іміґрант розуміє, що значить для поваги й значення нашої громади і нашої справи в Злучених Державах ще нових двадцять тисяч свідомих і патріотичних земляків. У відношенні до користи для нашої національної справи від кожної нової української родини в Америці чим є цей невеликий труд, якого піднімається той, хто виставляє запевнення для приїзду іміґранта. А поза ним немає інших обтяжень. Ще недавно була небезпека, що новий іміґрант не знайде праці, або може не скоро її знайде. Тепер, в час мобілізації американського промислу, ця небезпека зовсім не існує, а в парі з тим є повна певність, що іміґрант швидко матиме працю, і свої гроші, отож ніяк не обтяжуватиме свого добродія.

Дні, коли буде ще можна виконати цей перший і під цю пору найважніший обов'язок національної солідарности — вже почислені. Тому зразу треба включитися в цю акцію всім як одиницям так і установам. В нас існує велике число громадських організацій. В статутах кожного з них підкреслено їх громадське призначення. Тому священним обов'язком всіх наших установ є занятися цею найважнішою і найпильнішою громадською справою, бо для таких саме справ, як ця, що про неї мова, існують ці товариства.

Деякі наші установи вже включилися в цю акцію. Під проводом ЗУАДК ведуть дуже посилену акцію збірки ашурансів для приїзду нових іміґрантів наші церкви та допомогові й культурно-освітні товариства.

Наприклад довідуємося, що така молода установа, як „Самопоміч" зібрала вже десятки іміґраційних запевнень. Відгукнулися також відділи Українського Народного Союзу. І від них приходять щораз то нові заяви, які збільшають число наших нових іміґрантів. Знаю наприклад, що мій 194 Відділ УНС у Ню Йорку „Свобода", заохотивши своїх членів до цього благородного діла, вже має початкові успіхи, зібравши від своїх передових членів сім ашурансів а восьмий виставив сам від себе, як товариства.

Дух солідарности й взаємодопомоги здобув передові одиниці і установи. Коли він здобуде ще й цілу нашу українсько-американську спільноту, тоді знатимемо, що закон національної солідарности є живий і обов'язуючий також в наші трудні дні.

СЛАВА ПЕРЕМОЖЦЕВІ! Ним є Марсель Ральбовицький, малий учасник влаштованого містом Ню Йорк рибальського конкурсу на озері в Сентрал Парку. Марсель, оточений невидими тут хмарозрядами, спочиває на своїх лаврах.

Ідеологічний крах большевизму

(Продовження зі стор. 2-гої)

большевики почали вже відсувати на другий плян ідейні мотиви, надаючи головної ваги міркуванням практичної користи.

Сталін пориває з марксизмом.

Цей оголений прагматизм остаточно вкоренив у советську політику новий кремлівський диктатор Сталін, що, як кожний узурпатор, не грабує засобами, аби зберегти або зміцнити передовсім свої особисті владу й безпеку. Таким був уже перший його захід широкого маштабу — „суцільна колективізація і ліквідація куркульства як кляси" протягом кількох років для побудови „безклясового суспільства" і „соціялізму", які з „антимарксистських" раптом за одним помахом руки большевицького чарівника, стали „марксистськими" і для одної країни. До цього заходу спонукав нового диктатора і тут посередньо визнаний владою факт — страх перед посиленням „буржуазних елементів" у місті й особливо на селі, тобто страх перед зростанням прагнень особистої, політичної і національної волі, отже страх за саме існування советської влади. Разом з тим, боячись і опозиції членів „старої большевицької ґвардії", які, між іншим, устами Бухаріна визнавали таку колективізацію антимарксистською і називали її „державним кріпацтвом", гіршим за колишню панщину, він підступом і зрадою заздалегідь подбав про їх знищення. Прийшовши до влади по трупах сотень своїх товаришів — найбільш ідейних і правовірних марксистів, — Сталін разом з ними вбив або стероризував у партії і саму марксистську думку. Та, загнавши в колгоспне ярмо мільйони селян, а мільйони їх заморідувавши в концентраках та в'язницях і мільйони виморивши штучним голодом на Україні, зруйнувавши приватне селянське господарство, катастрофічно зменшивши кількість і продуктивність селянської робочої сили і разом з тим переконавшись в неспроможності держави з такими самими темпами налагодити велетенську машину колгоспного господарства, Сталін, занепокоєний загрозою економічного краху, дає сигнал „передишки". Як завжди, замість визнати свою помилку, він знаходить при цьому „козла відпущення" в місцевих комуністах, що в своїм „запаморочені успіхами" подекуди, мовляв, перегнули палицю колективізації. Тимчасово трохи послаблюють її темпи і примусовість. Ця передишка була потрібна Сталінові й для організації масового терозу в зв'язку з посиленням антисоветських настроїв у країні під впливом примусової колективізації і штучного голоду. „Оздоровивши" Червону армію суцільною чисткою і зміцнивши апарат НКВД, Сталін запроваджує в 30-х роках систему небаченого ще й під Советами терору, вершком якого стала лихозвісна „єжовщина".

Один по одному цвидко уриваються останні ідейні зв'язки большевизму з марксизмом. Хай собі Маркс вчить, що рушійною силою в історії є чинники соціяльно-економічні, що її знаряддям є маси, що окрема особа може бути лише виконавцем соціяльних завдань доби, в кращому разі підштовхувачем історичних подій, але ніколи не їх одиноким творцем. Сталін хоче звеличити себе — і з рабською улесливістю, незнаною навіть в давніх східних деспотіях, створюється культ його особи, те примусове обожування його, від якого занудило навіть советського бояна Фейхтвангера. Посередньо обдарований, лише вольовий, жорстокий і підступний авантурник стає і „рідним батьком", і „безсмертним ґенієм", і „корифеєм світової науки", і „ґеніяльним стратегом", і „ясним сонцем", і мало не божеством, якому країна завдячує і Жовтневу революцію, і свою волю, добробут та щастя і перемогу над усіма зовнішніми й внутрішніми ворогами.

(Кінець буде).

ЧИ МАТИМЕМО КОНҐРЕСМЕНКУ?

Маруся Е. Бек

Різні бувають в нас апелі. Звичайно промовляють вони до наших сердець, щоби зворушити наші почування й таким чином заставити нас до якоїсь патріотичної акції. Наш апель буде відмінний тим, що він промовлятиме до українського здорового та практичного розуму.

Відомим є фактом, що всі ми бажаємо волі нашому народові. Багато про це мови; багато праці та жертв йде в тому напрямі. Одначе один чинник в наших визвольних змаганнях, можливо навіть необхідний чинник, а це: лучник наших українських провідників з державними чинниками через власних представників на різних державних посадах, ми зовсім занедбали. Не диво, що двері до певних державних установ не відчинялись українцям так легко, як другим національним групам.

Ми, українці та українки, міста Дітройт, працювали в тому напрямі вже довгі роки. Наш перший конкретний та позитивний здобуток був вибір першої жінки-радної та першої українки в дво-мільйоновому місті до міської ради. Це вважалось в Дітройті політичним чудом, бо українці в порівнанні з іншими групами чисельно малі.

Тепер йдемо один крок вперід і хочемо вибрати Марусю Е. Бек, радну міста Дітройт, першою конґресменкою з стейту Мишиґен та першою українкою-конґресменкою до Вашинґтону. Ми певні, що зможемо цього доконати, коли українці та українки міста Дітройт виявлять таку солідарність та такий патріотизм, які вони вже нераз передтим виявили.

Що треба робити? Небагато! Треба лишень, щоби кожний українець та кожна українка, в день правиборів, дня 12-го вересня, пішли до виборчих урн та віддали свої голоси на Марусю Е. Бек, на конґресменку з 16 дистрикту на демократичній лісті, замість когось чужого. Як відомо, цей дистрикт репрезентував член польської нації протягом 18 років. Поляки знову могли би без труднощів вибрати поляка, але поляки розбили свої голоси, коли на 22-х кандидатів 12 поляків стали кандидатами. Українська кандидатка, що тішиться великою популярністю в нашому місті з певністю одержить номінацію, коли одержить кілька тисяч українських голосів в додатку до голосів, які вона одержить від інших груп.

Питання лишень, чи українці міста Дітройт зрозуміють вагу хвилі; чи підуть всі як один до виборчих урн, щоби сповнити свій національний обов'язок та віддати свої голоси на українку. Розум каже, що було б національним гріхом пропустити нагоду вибрати людину українського походження до Конґресу у Вашинґтоні. Лінивство каже, що один голос не завважить багато в тому, чи буде українка одною з 531 представників, котра могла би в потребі боронити інтереси та добре імя українського народу на публичній та поважній демократичній арені в американськім конґресі.

Українці та Українки міста Дітройт! Тепер за вами слово! Всі голосуйте! Голосуйте на українку, Марусю Е. Бек, на конґресменку, число 31 на бальоті.

Український Жіночий Виборчий Комітет.

„ДЕНЬ ПОВІТРЯНОЇ ФЛЬОТИ"

День 16. липня в СССР офіційно відзначається як „день повітряної фльоти СССР". Як і в кожне подібне шабльонове „свято", в цей день вихваляється советську владу, комуністичну партію, самого Сталіна. Одинокою своєрідною ознакою цього дня є тільки хіба літакові покази у значніших містах.

В Києві в цей день відбулося „урочисте засідання міської ради і міському КП(б)У з участю представників різних організацій та армії". На це зібрання прибуло к. 4 тис. людей. На наступний день кияни оглядали „параду сталінської авіяції". Ланка літаків над мальовничими схилами Дніпра, Піонерським садом і Володимирівською гіркою пронесла прапори СССР, УССР, відбувся показ вищого пілотажу і скоки на парашутах. По всьому відбулися „народні гулянки".

КОДУС

В СПРАВІ ПРИЗНАВАННЯ СТИПЕНДІЙ НА РІК 1950-51.

Комісія Допомоги Українському Студентству (КоДУС) керувалася досі при признаванні стипендій передусім конечністю дати змогу закінчити студії найбільшій кількості кандидатів, які вже раніше свої студії зачали й які їх мусіли з різних причин перервати. Якщо зважити, що за 10 років свого існування КоДУС підпоміг **6080 студентів сумою 756,199.88 ДМ. і 178,976.51 шилінгів,** та що продовж п'яти років після закінчення війни з допомоги КоДУС-у користало **1474** стипендіянтів, яким виплачено по кінець червня 1950 стипендій і допомог на суму 527 244.93 РМ., 173-606.34 ДМ., і 178 976:51 шилінгів, то стане очевидним, що КоДУС, займаючися з конечности передусім допомоговою акцією, не міг вповні розвинути всебічної студійної політики.

Але в хвилині, коли за додопомогою КоДУС-у більше як 1,600 стипендіятів покінчило свої студії докторатами і дипломами, Президія КоДУС-у приступає до здійснення другої частини своїх завдань, а саме до плянового спрямовування майбутніх стипендіятів на студії, які з погляду наших національних інтересів є найважливіші. При тому Президія устійнила наступні напрямні:

1. КоДУС зверне передовсім увагу на вишколення доросту в українознавчих дисциплінах, які можуть вповні розвинутися тільки в умовах свобідної праці по цей бік залізної заслони під проводом українських учених.

2. КоДУС в першу чергу сприятиме здібним кандидатам на науковців, яких моральна постава даватиме запоруку, що енергія вкладана в їх вишкіл, не пропаде для народу даремно.

3. Поруч із українознавчими студіями КоДУС зверне спеціяльну увагу на студії необхідні з погляду державного будівництва.

4. Щоб уможливити кандидатам якнайкращі успіхи, КоДУС постарається запевнити їм мінімум екзистенції й тому, зменшуючи загальне число стипендій, побільшить висоту поодиноких стипендій в порівнанні з дотеперішнім станом.

5. Для збереження авдиторного навчання в Українських Високих Школах, КоДУС дбатиме, щоб стипендіянти КоДУС-у, які студіюють в чужих високих школах і живуть в місці осідку українських високих шкіл, слухали на українських високих школах окремих дисциплін.

6. Для спрямування стипендіятів у відповідному напрямі, для всебічної допомоги в студіях і для зв'язання їх з українською наукою КоДУС проситиме з поміж української професури опікунів для кожного стипендіята.

Подаючи ці загальні напрямні своєї праці до відома громадянства й заінтересованим, Президія КоДУС-у висловлює надію, що вони зустрінуться з загальним признанням усіх тих, для яких діяльність КоДУС-у була дорогою і які засвідчили свою прихильність жертовністю на студійні цілі нашого інтелігентського доросту.

У зв'язку із з'ясованими напрямними Президія КоДУС-у розписує цим, з фондів призначених на студії в Европі,

Конкурс

на стипендії для здібних і пильних кандидатів, які бажають студіювати історію із спеціяльним узглядненням історії України, українське мовознавство й літературознавство, етнографію, географію, мистецтвознавство, філософію, соціологію, право, економічні науки, політичні й державні науки, військовість, деякі ділянки технічних наук тощо.

До подання про уділення стипендій треба долучити:

1. Власноручний життепис з зазначенням ходу дотеперішніх студій і з поданням, де й що хоче кандидат студіювати.
2. Свідоцтво зрілости й ев. свідоцтва дотеперішних студій.
3. Опінії й рекомендації дотичних шкіл і професорів, чи теж громадян або громадських установ.
4. Зобов'язання не переривати студій і не залишати Европи до хвилини закінчення студій.
5. Заяву про зворот стипендії.

Місячна висота стипендій залежатиме від країни в якій кандидат студіюватиме (предбачається рівновартність 80-100 ДМ).

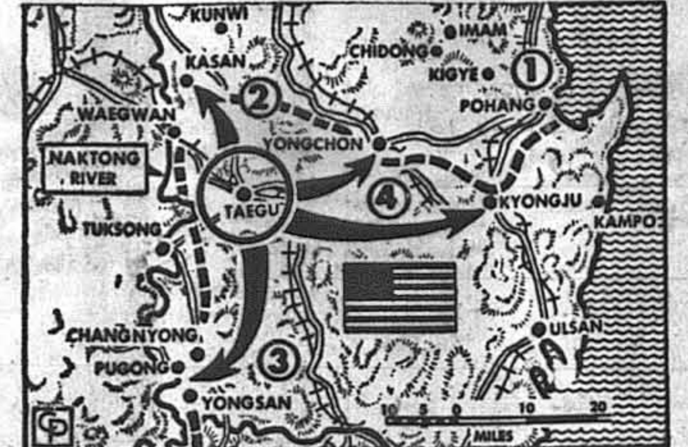
Подання вносити до дня 30 вересня 1950 на адресу КоДУС-у у Фюрті: Furth/Bay. Daniel Leystr. 1/III.

За Президію КоДУС-у:

Проф. д-р Зенон Кузеля, голова;
Проф. Т. Волошин, секретар;

ДЖАН ДЖ. МекКЛОЙ
Американський високий комісар Західної Німеччини, вважає, що німцям ніхто не може відмовити права на самооборону, якщо вони собі того бажають. На пресовій конференції після своїх нарад у Вашинґтоні, МекКлой заявив: „Ніхто не може сказати німцям, що вони не можуть боронити своєї країни, якщо б на них нападено".

ЗА РЯТУНОК ТАЇГУ боряться тепер американські і південно-корейські оборонці на 40-мілевому північно-східному крилі корейського фронту проти сильно переважаючого врога, що продовжує наступ. Порт Поганґ (1) впав в большевицькі руки, але місто Йонґчон (4), що його вчора були здобули червоні, сьогодні вже знову в американських руках. Американці і південні корейці, щоб оминути оточення, самі відступили з північно-західного кута фронту (2), тоді як на центральному фронті здовж ріки Нактонґ оборонці ведуть успішний протинаступ.

КАНАДА ЗБРОЇТЬСЯ НА ВЕЛИКІ РОЗМІРИ

Оттава. — Міністр фінансів Доґлес Абот зголосив в парляменті резолюцію за придбання фондів на посилену оборону країни у висоті $850,000,000. Водночас зголошено дві інші резолюції. Одну з поправкою до Акту Краєвої Оборони в такому напрямку, щоб можна було у мирні часи висилати армію з добровольців закордон; другу, щоб можна було повернути есенціяльні матеріяли та продукцію з цивільного вжитку на продукцію оборони, а теж встановити контролю, якщо зайде потреба. Оці три резолюції, взяті разом, будуть вистачальні на виповнення всяких зобовязань, які треба було скласти в Атлантійськім Пакті чи в Обєднаних Націях. Хоч в парляменті показалася різниця думок при дискусії, то на диво, при вирішуванні показалася гармонія, яку рідко коли можна було завважати.

ПРОПАҐАНДА „ВІКОВОЇ ДРУЖБИ"

Як уже згадувалося у цій рубриці у попередньому числі, у днях 10-12 7. у Києві (чому не у Львові? — склад) відбулася „нарада жінок активісток західних, Ізмаїльської та Закарпатської областей". Темою розмов було — якнайтісніше запрягти жіноцтво західних областей до розвитку і зміцнювання колгоспного господарювання. Крім того, там же прочитано декілька лекцій. Теми лекцій — дуже характеристичні, тому їх наведемо в цілості. Ось вони: „Історичне значення вікової дружби українського та російського народів", „Товариш Сталін про шляхи переходу від соціялізму до комунізму", „Українські націоналісти — найлютіші вороги українського народу", „Досягнення ленінсько-сталінської національної політики дружби народів СССР". Всі теми, як видно, скеровані до двох цілей: остаточно зламати опір колективізації, винищити український націоналізм, як „найлютішого ворога".

(У. Думка)

ПЕРОН ПРО ГНУЧКІСТЬ ПОЛІТИКИ

Буенос Айрес. — На запит одного американського дипломата про становище Арґентини до корейської справи, президент Хуан Перон дав відповідь у промові до Конфедерації Інтелектуалістів, скликаної міністром освіти. У промові сказав Перон, що його становище між капіталізмом і комунізмом, про яке він сказав як про „третю позицію", не є незмінне. Цю замітку вважають за дуже важливу, бо вона має відношення теж і до корейської справи та до О. Н.

ХЕМІКИ ЗА ЗВІЛЬНЕННЯ „МОЗКУ" З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Шікаґо. — Американське Хемічне Товариство звернулося до през. Трумана з проханням, щоб недопустити до втрати цінного умового матеріялу, коли його забирається до війська. Коли туди підуть без розбору люди з мозком побіч інших рекрутів, тоді нація вичерпається з науковців. До таких осіб зараховує Хемічне Товариство своїх членів, яких число доходить до 63,000. Одначе голова товариства не вимагає, щоб кожного члена звільнити від військової служби. Він радить перевести провірку, кого потрібно при умовій праці, а кого можна пустити до війська.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Бр. св. Володимира, від. 286, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. вересня, в годині 7. ввечір, в галі У. Н. Дому, 181 Fleet St. Проситься членів прибути на означений час, бо маємо важну справу до полагодження. Знаєте, що мала горстка членів не може все роботу виконувати, тільки треба загалу. — За уряд: С. Шимон, секр.

ЕМБРИДЖ, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 276, подає всім членам до відома, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. вересня, у власнім домі під ч. 697 Глинвуд Евеню. Повідомляється тих членів, що заплатили вкладки на рік наперед, щоб прийшли на збори та заплатили за „Свободу" за 6 місяців, це є до кінця року. Пригадується тим членам, що не заплатили за минулий місяць, щоб вирівнали свої вкладки. — Уряд відділу.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268, повідомляє, що звичайні місячні збори відбудуться в суботу, 9. вересня, в домі Василя Питель, в 7. год. ввечір. — Т. Радинський, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. св. Арх. Михаїла, від. 352, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться 10. вересня, точно в 2. год. пополудні, в галі, де звичайно є збори. Проситься членів привести своїх знайомих, що бажали б належати до Союзу, на збори, де впишеться їх в члени У.Н.С. — В. Дилявський, пр.; Д. Яворський, секр.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА
КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 16. серпня 1950 року помер в 31 році життя,

ВАСИЛЬ ПУНДЯК,

член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 в Алентави, Па.

Полишив в смутку жену Марію та дітей Іванку і Тараса, а рівнож своїх родичів та родичів жінки і брата Михайла та сестру Анну. Вся родина є членами У. Н. Союзу. Покійний вступив до У. Н. Союзу в 1945 році.

Похорон відбувся 19 серпня при участи членів Союзу, родини і знайомих з Укр. Прав. Церкви, на укр. цвинтар на Фулертон, Па. — В. И. П.

І. Федорак, секр.

Дня 22. липня 1950 помер по довгій і тяжкій недузі у Ню Александрія, Па.,

ТЕОДОР ШИЛЯК,

довголітний член від. 82 У. Н. Союзу, що був делеґатом на 3-х конвенціях.

Покійний походив із села Станькова, пов. Ліско, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив 1915 р. в 24 році життя. Полишив у смутку жену Марію, двох синів Івана і Йосифа, та чотири доньки Анну, Розалію, Настю і Катерину, а теж внуків. Похорон відбувся 24 липня при участи рідні і приятелів.

Хай земля Вашинґтона буде йому легкою!

В. Мамаріяш, секр.

ТАРЗАН, ч. 2424. Новий алярм

Діяна й Ренді роздумували над причинами падання кокосових горіхів...

...а міжтим їх добродій саме спішив до них.

Завважавши голос зближаючогося гуртка, Ренді вхопив за костур, щоб боронити Діяни.

Та коли на овиді показалася дивна процесія, Діяна з криком втікла в море.